بەغداد لە نێوان شەڕی میلیشیاکاندا.. عوسمان حاجی مارف

پەنا بردن بە شەڕی چەکدارانە لە نێوان سەرایە سەلامی سەدرو هێزەکانی هاوپەیمانی لە شاری بەغدا، هاوکات شەڕ لەگەڵ دەستەی چەکداری خەزعەلی لە شاری بەسرە، نیشاندانی داخستنی تەواوی ئەو ڕێککەوتنەیە کە هێزە میلیشیاکانی شیعە دەیانویست حکومەتێک بەشێوازی تەوافق و بەشبەشێنە کە پێش چەندین ساڵ لەسەری ڕێککەوتبون، پێک بهێننەوە. واتە ئەنجامی بن بەست بون بە پێکهێنانی حکومەت لە عێراقدا بە ڕێککەوتنی نێوان هێزە میلیشیاکانی تائفی و ئیسلامی و عروبە تا ڕادەیەک بە شوێنی خۆی گەیشتووە، لەو نێوەشدا بە هەڵکوتانە سەر پەرلەمان و دامودەزگا حکومیەکان خەریکە دانیشتوانی شاری بەغداد دەخەنە ناو ئاگری دۆزەخی شەڕەکەیانەوە.
ئەم شەڕە چەکداریەی سەدر لە بەرانبەر عامری و خەزعەلیدا پێشبینی دەکراو کردارێکی چاوەڕوانکراو بو، چونکە ئاکامی کێشمەکێشی نێوانیان نەیتوانی و ناتوانێ هیچ نەخشەو پلانێکی گونجاو بۆ ڕێککەوتن لەسەر بەردەوامی بە جەردەیی و تاڵانی و گەندەڵی پێکەوە لە حکومەتێکدا بدەن بەدەستەوە، یان ڕۆشناییەک بخەنە بەردەم ئەو قەیرانانەی کە دەرگیری عێراق و ناوچەکە بووە، بۆیە ئاکامەکەی دەبێتە شەڕی نێوانیان.
هەوڵەکانی سەدر بۆ پێکهێنانی حکومەتی زۆرینە جۆرێکی ترە لە پێکهێنانی حکومەتی تەوافقی لەگەڵ هێزە میلیشیاکانی پارتی و حەلبوسی و هێزگەلێکی تردا، تا لە بەرامبەر ئەو هێزە میلیشیایانەی پاشکۆی بەرژەوەندیە سیاسیەکانی ئێراندان بوەستنەوە، ئەم هەوڵەش ئاشکرابو کە هەر لەسەرەتاوە سەری نەگرت
عێراقێک کە غەرق بووە لە گێژاوی سیاسی و گەندەڵیدا و تەواوی ئەم هێزە میلیشیایانەش فاکتەرێکی کاریگەری ئەو دۆخەن، تەواوی بونیان و پلان و دەوری سیاسیان بە بەردەوامی هۆکاری قوڵکردنەوەی ئەو گێژاوو ناجێگیریە سیاسیەن، هەر هەوڵ و شیوازێکی تر لە دەورو دەخالەت و کێشمەکێش و شەڕی نێوانیان هۆکاری سیناریۆی نەرێنی زیاترو کارەسات بار تر دەبن.
تەواوی ئەم هێزە مافیا گەندەڵە و جەردانەی لە عیراق و کوردستاندا کە بەهێزی میلیشیا نوێنەرایەتی دەسەڵاتی سیاسی دەکەن، وێنایەکی

نمونەیی ئەوپەڕی ڕیسوایین لە شێوازدان بە چوارچێوەی حوکمرانیەکی تایبەت لە ناوچەکەدا، تا ئەو ئاستەی تەواو ناکەکن بەو ئاڵوگۆڕانەی پێویستە پێشبینی بکرێت بۆ ناوچەکە بە ئاراستەی دابینکردنی ئەمنیەت بۆ سەرمایە گوزاری، بە مانایەک گەر پرۆژەی ئارامی سیاسی و دابینکردنی ئەمنیەت بۆ سەرمایەگوزاری پێداویستیەکی ناچاری بێت، ئەوە بەڵگە نەویستە کە تەواوی ئەو هێزانەی چەندین ساڵە لە شانەی سیاسی عێراقدا وەک هێزی میلیشیا سەپێنراون، ئێستا کەوتونەتە بەر چارەنوسێک بۆ خۆشیان ڕۆشن نیە ئایندەی سیاسی و مافی دەسەڵاتداریەتیان تاکەی بڕدەکات و بەرەو کوێیان دەبات. هەر هێزکیان لەو نێوەدا بەخت و چارەنوسی خۆی لە ناو ئە ئاڵوگۆڕانەدا تاقی دەکاتەوە. بە مانایەکی تر هەر لایەنەکیان بەهەر شێوازو سیناریۆیەکی گونجاو بۆیان بەدی بێت لە هەوڵی ئەوەدان هاوسەنگی هێزەکەی تاقی کاتەوەو هەوڵئەدات نیشانی بدات هێزەکە ئەتوانێ کە خاوەنداریەتی ئایندەی دەسەڵاتی سیاسی لە عێراقدا بەدەستەوە بگرێت. بە بۆچونی من ئەم جۆرە لە هەوڵدان بۆ هەر لایەنەکیان قومارێکی گەورەو مەترسیدارە، دەبینین کە ئاکامی کێشمەکێشەکایان جگە لەوەی دەبێتە پێکدادان و بارگرژی و نائارامی زیاتر بەدەخی سیاسی عێراق، هیچ شتێکی تری لە سەوز نابێت، هەرلایەنەکیان پێگەو نفوزی سیاسی و چەکداری خۆی تاقی دەکاتەوە تا گڕەوی باڵادەستی بەسەر گەندەڵیدا تەواو بخاتە ژێر هەژمەنی خۆیەوە.

ئەم هێزە میلیشیایانەی کە بەدوای ساڵی ٢٠٠٣ وە لە مەیدانی سیاسی عێراقدا ناسنامەی سیاسی خۆیان بە ئیسلامی و تائفی و عروبە ناساند، وەک چەند گروپ و دەستەوتاقمی مافیا ئاسا، گەورەترین تەوریان بەسەر درەختی بەهاری عێراقدا وەشاند، عێراقیان کردە چەند پارچەیەک کە تا ئێستا هەر تاقمە مافیایەک ناوچەیەکی خستۆتە ژێردەسەڵاتی هێزە دڕندەکەی بە سەپاندنی ئەوپەڕی کۆنەپەرستی و مامەڵەی دژە ئینسانی. لە هەمان کاتدا هەریەک لەو هێزانە ئەوەیان سەلماند کەبە هیچ جۆرێک توانای ئەوەیان نیە و ناتوانن مەرکەزیەت بە باڵادەستی دەسەڵاتی سیاسی لەعێراق دابین کەنەوە، هەر ناوچەو هەر شارێک یاساو ڕێسای میلیشیایەک بەڕێوەی دەبات، هەر هەولێک بۆ گەڕانەوەی مەرکەزیەت لە سایەی ئەم مافیایانەدا بەشکست و کارەسات کێشراوە.

موقتەدا سەدرو هێزەکەی لە هەوڵی خۆ ئامادەکردنیان بۆ مامەڵە لەگەڵ ئەو پێشهات و ئاڵوگۆڕانەی پێوەستە لە عێراق و ناوچەکەدا بەدی بهێنرێت، سەرەتا هەوڵیاندا لە ڕێگەی فشارهێنان بە خۆپیشاندانە جەماوەرکەیان، لە بەرامبەر هاوپەیمانی و لایەنەکانی

تردا مەرجەکانی بۆ پێکھێنانی حکومەت بەدەست بھێنێت، بەڵام ئەم ڕێگایە بۆ سەدر کارساز نەبو، جگە لە کات کوشتن، نەبووە دەستکەوتێک تا نانی سەرکەوتنی پێکھێنانی دەسەڵاتی لێ بخوات، بۆیە سەدرو ھێزەکەی ڕێڕەوی جوڵەی سیاسی خۆیان گۆڕی بۆ ھێرشی چەکداری، ئەم شەڕەش بۆ سەدر جارێکی تر جگە لە زیانێکی زۆر لەھێزەکەی و کەم بونەوەی ئعتباری سیاسی ڕەوتەکەی ئەنجامێکی تری نەبو، لە ھەمان کاتدا لە ژێر فشاری ئێران و بەڕەنگاربونەوەی ھێزی ھاوپەیمانی، لەبەرامبەر پاشەکشەو شکستێکدا خۆی بینیەوە. بەم جۆرە دۆخەکەی لە خۆی و لە ھێزەکانی تریش ئاڵۆزترو نالەبارتر کرد.

لەلایەک واقعیەتی بارگرژی و نالەباری و نائارامی کە ساڵانێکە بۆتە دیاردەیەکی دانەبڕاوی بەرچاو لە ناوچەکەدا، لەلایەکی ترەوە ئەو ئاراستەیەی بەتەنگ ئەو ئاڵوگۆڕەوەیە بە گەڕانەوەی ئارامی و ئەمنیەت بۆ سەرمایەگوزاری، ڕێگە نادات بەشەڕی درێژماوەی نێوان ھێزە میلیشیاکان، بۆیە نەک سەدر، ھەرھێزو لایەنێک لە مەیدانی شەڕی ناوخۆدا خۆی تاقی کاتەوە بۆ سەپاندنی ھێزەکەی، لە بەڕێخستنی شەڕێکی درێژماوەدا، بێشک لەبەردەم پاشەکشەو شکستدا خۆی دەبینن□تەوە، ھەربۆیە سەدر بە زوویی ناچار بە پاشەکشەو شەرمەزاری بو. ئەمە واقعیەتی سیاسی ئێستای ئەو دۆخەیە لە ناوچەکەدا کە لە ناو ناکۆکی و ئایندەیەکدا قەتیس بووە، ناتوانرێ لە ئایندەیەکی نزیکدا دەرکەوتەکانی بەدی بکرێت، ئەمەش ھێزە میلیشیاو مافیاکانی خستۆتە ناو چاوەڕوانی و سەرەگێژیەکەوە، نازانن چۆن وە دەست پێبکەنەوەو لەکوێ وە سەر دەربێننەوە، بۆیە ھەمیشە ئیمکانی ئەوە ھەیە پێکدادانی تر لە چەشنی سەدرو ھادی عامری و خەزعەلی دوبارە بێتەوە، بەڵام ناتوانێ درێژماوە بێت.

مەسەڵەیەک کە گرنگە لەم نێوەداو جێگای سەرنجی جەماوەری ناڕازی بێت لە عێراقدا، ئەوەیە بە ھیچ جۆرێک خەڵکی نەبنە قوربانی و سوتەمەنی ئەم جۆرە شەڕانەی نێوان ھێزە میلیشیاکان، تەواوی ئەم ھێزانە بە ڕێکەوتنیان، بە شەڕەکانیان، گەورەترین دەردو بەڵاو موسیبەتن بۆ دانیشتوان، خۆپاراستن و دورکەوتنەوە لەشەڕەکانیان گرنگترین ئەرکە پەیڕەوی بکەین، لە ھەمان کاتدا ڕێگای کارساز بۆ کۆتایی بەم دۆخە، خرۆشان و ڕاپەڕینی جەماوەری ناڕازیە کە سەربەخۆبن لە ئاسۆی بزوتنەوەی ئیسلامی و تائفی و قەوم پەرستی، لە ھەوڵی ڕام□ین و پاکردنەوەی عێراق و کوردستاندا بین لەم ھێزە میلیشیایانە.